

Valsts prezidenta Egila Levita secinājumi diskusiju ciklā “Augstākās izglītības pārvaldība: drosmē mainīties”

Publicēts: 11.03.2021.

Pateicos jums visiem par piedalīšanos šajā diskusijā!

Īss kopsavilkums varētu būt tāds, ka jūs visi iestājaties par to, lai reforma notiktu, jo reformas mērķis ir uzlabot augstākās izglītības kvalitāti un veicināt zinātni, un tas nozīmē, ka vismaz divos jautājumos esam vairāk vai mazāk vienisprātis. Diskutablāks jautājums ir par augstskolu tipizēšanu vismaz divos vai varbūt trijos tipos. Trešais tips būtu mākslas un kultūras augstskolas, kurām ir savs raksturs un kas nav nedz lietišķās, nedz fundamentālās zinātnes. Katram tipam ir jābūt attiecīgam uzdevumam un, protams, kritērijiem, lai sasniegtu šim tipam raksturīgo uzdevumu. Starp citu, arī pietiekošu finansējumu galvenajam uzdevumam, kas ir domāts attiecīgam augstskolas tipam.

Mēs nonācām arī pie secinājuma (un šis secinājums jau ir diezgan konsolidēts), ka būtu vēlams pāriet uz Padomes modeli. Padome kā institūcija, kas ir atbildīga par augstskolas stratēģiju un kas sameklē rektoru. Savukārt rektors ir tas, kurš šo stratēģiju īsteno.

Vēl ir jautājums par akadēmisko brīvību un akadēmisko domu, ko iemieso Senāts, ko savukārt ievēl pamatā profesori, bet, protams, arī studenti. Starp citu, varētu būt arī tehniskais vai administratīvais personāls, bet nu pamatā vairākumam noteikti ir jābūt profesoriem.

Izskanēja jautājums, vai vajadzīgas Satversmes sapulces. Ja tas ir jautājums par augstskolas identitāti un kopības sajūtu, kā es šeit dzirdēju, tādā gadījumā tas nemaz nav slikti, ka reizi gadā sanāk Satversmes sapulce. Tajā Padome un rektors nāktu klajā ar

ziņojumu par padarīto, par nākotnes projektiem, bet pēc tam visai universitātei būtu kopīgs saviesīgs pasākums, kas nodrošinātu šo kopības sajūtas veidošanos.

Diskusijas lielais panākums ir, ka šis pārvaldības modelis ir tomēr vairāk vai mazāk akceptēts. Protams, vēl jārunā par detaļām.

Tas, par ko mēs šodien nerunājām, bet par ko daži uzdeva jautājumus – par akadēmisko personālu (primāri runājot par profesoriem). Patlaban ir jautājums par to, ka faktiski ikviens cilvēks, kurš strādā augstskolā, strādā vēl vismaz divās citās darbavietās kā pētnieks un kā pasniedzējs. Es domāju, ka loģisks modelis ir, ka profesors ir profesors, un viņš saņem par to atalgojumu. Taču viņam ir noteikti uzdevumi gan zinātnē, gan pasniegšanā, jo jēga ir, ka zinātnē, ar ko viņš nodarbojas, tiek pasniegta tālāk, tādēļ arī nepieciešama apvienošana. Tas ir arī tipiskais modelis citviet Eiropā, uz ko mums ir jāvirzās.

Par finanšu resursiem es nerunāšu, bet atzīmēšu to, ka papildu uzdevums mūsu šodienas diskusijā un vispār ir jautājums par kritēriju sistēmu sociālām, humanitārām un mākslas zinātnēm, ko izstrādāt būs diezgan grūti, bet par to vajadzētu sākt domāt. Ar to saistīts arī valodas jautājums. Ja dabaszinātnēs diez vai varētu būt problēmas ar to, ka publikācijām starptautiskos žurnālos jābūt angļu valodā, tad attiecībā uz sociālām, humanitārām un mākslas zinātnēm jābūt citiem kritērijiem, un līdz ar to arī valodas jautājums ir jāregulē citādāk. Starp citu, nākamajā gadā Valsts prezidenta kanceleja organizēs zinātnisku konferenci "Zinātne un valoda", kurā es labprāt aicinu jūs piedalīties, ja jums ir interese.

Noslēgumā vēlreiz vēlos jums pateikties par aktīvo līdzdalību un viedokļa paušanu dažādajos jautājumos. Esam pavierzījušies uz priekšu šīs reformas virzienā, kas noteikti palīdzēs izglītības un zinātnes ministrei un ministrijai, lai konkretizētu savus priekšlikumus un tie tiktu īstenoti dzīvē.

Paldies jums!

<https://www.president.lv/lv/valsts-prezidenta-egila-levita-secinajumi-diskusiju-cikla-augstakas-izglitibas-parvaldiba-drosme-mainities>